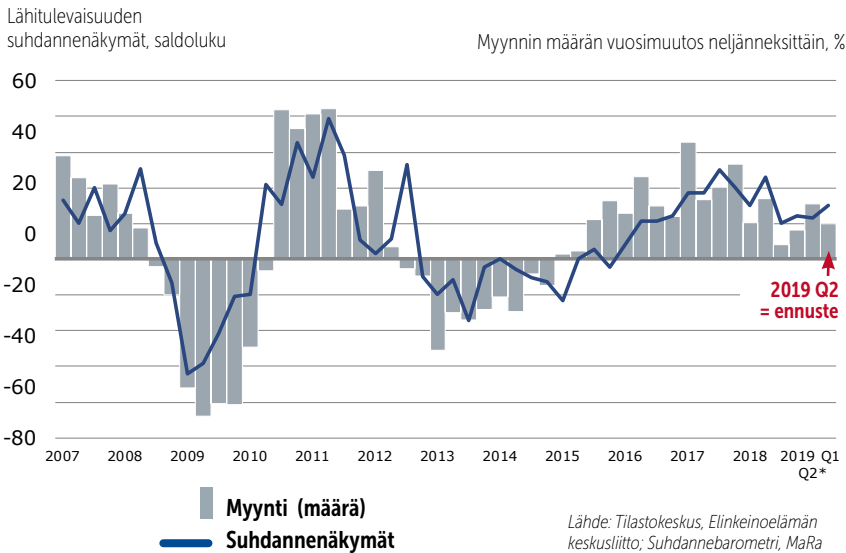

ODOTUKSET LOPPUVUODELLE MYÖNTEISIÄ

KULUVA VUOSI

Majoitus- ja ravintola-alan suhdanne: Kasvunäkymät odottavan myönteisiä

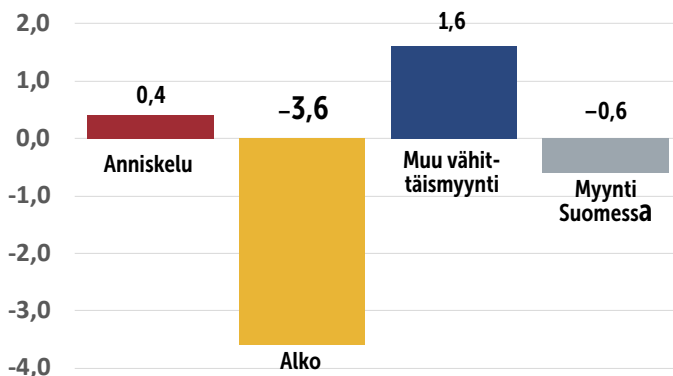
MAJOITUS- JA RAVINTOLA-ALAN yritysten myynnin kasvu oli kuluvan vuoden tammi-maaliskuussa melko hyvä. Koko toimialalla myynnin määrä (volyymi) kasvoi kolmisen prosenttia. Kevään suhdannetiedustelussa alan yritykset kuvaavat suhdannetilanteensa olevan keskimääräisellä tasolla.

Näkemykset lähtitulevaisuuden kehityksestä ovat odottavan myönteisiä. Lämmin alkukesä antaa hyvät edellytykset odotusten toteutumiselle. Kaksi kolmesta jäsenyrityksestä arvioi kesämyynnin kasvavan edellisvuodesta. Toimialan liikevaihdon ennustetaan kasvavan kuluvana vuonna 5,2 prosenttia. Ammattitaitoisen työvoiman saatavuus aiheuttaa edelleen ongelmia.

Matkailu- ja ravintola-alalla on heikko kannattavuus, ja se on jatkunut viimeisen kymmenen vuoden ajan. Yritykset ovat tehneet voittoa keskimäärin 1–3 prosenttia liikevaihdosta. Vuonna 2017 liikeyhtälönsä osuus liikevaihdosta oli 5,3 prosenttia ravintoloissa ja 3,8 prosenttia majoituksessa. Vuoden 2018 osalta liikeyhtälönsä ylittävät edellisvuoden tasolle. Tilastokeskus julkaisee syksyllä 2019 ennakkotiedot vuodelta 2018.

Alkoholin myynti, tammi–huhtikuu 2019

Alkoholin (100 % alkoholi litroina) myynti myyntikanavittain, vuosimuutos 2019 tammi–huhtikuu, %.

SUOMEN TALOUS kasvoi vuoden 2019 ensimmäisellä neljänneksellä ennakkotietojen mukaan 1,2 prosentin vauhtia (työpäiväkorjattu BKT), mikä oli hieman ennustelaitosten odotuksia vähemmän. Kuluttajien luottamus omaan talouteen oli toukokuussa korkeammalla tasolla kuin vuotta aiemmin, mutta luottamus Suomen talouteen oli laskenut selvästi. Maltillinen inflaatio yhdessä työllisyystilanteen kohenemisen ja ansiotason nousun kanssa tukee kotitalouksien käytettävissä olevien tulojen kasvua.

Myynnin määrän muutos alkuvuonna 2019:

Yhteensä (tammi–maaliskuu)	+ 3,1 %
Anniskelumyynti (tammi–huhtikuu, 100 % alkoholi litroina)	+ 0,4 %
Pikaruokaravintolat (tammi–maaliskuu)	+ 7,1 %
Henkilöstöravintolat (tammi–maaliskuu)	+ 2,3 %
Liikenneasemaravintolat (tammi–maaliskuu)	+ 0,1 %
Hotellit (tammi–huhtikuu)	+ 1,5 %

Hotelliyöpymiset, tammi–huhtikuu

Yhteensä:	+ 1,8 %
Kotimaiset:	+ 2,5 %
Ulkomaiset	+ 0,2 %
EU 28	+ 1,6 %
Ruotsi	- 3,3 %
Britannia	- 4,3 %
Aasia	+ 5,1 %
Japani	+ 5,5 %
Kiina	+ 20,2 %
Venäjä	- 10,8 %

Kustannukset:

Ravintolaruoan tukkuhinnat, muutos 2/2018–2/2019	+ 2,8 %
Alkoholin tukkuhinnat, muutos 10/2017–10/2018	+ 6,3 %
(alkoholijuomaveron korotus 1.1.2018)	
Majoitus- ja ravitsemistoiminnan ansiotaso, vuosimuutos	
2018	+ 2,6 %
2019 Q1	+ 3,0 %

TULEVAISUUDEN NÄKYMÄT

Ulkomaisen matkailun arvioidaan kasvavan lähinnä EU-maista ja Kiinasta tulevan matkailun vetämänä. Valuuttakurssien muutokset vaikuttavat ratkaisevasti ulkomailta Suomeen suuntautuvaan matkailuun. Ruplan heikko kurssi vähentää venäläisten matkailijoiden määrää ja heidän rahankäyttöään.

Suomalaisten ulkomaan matkailuun käyttämä rahamäärä on tulevaisuudessa suurempi kuin ulkomaalaisten matkailijoiden Suomeen tuoma rahamäärä, joten matkustustaseen alijäämä säilyy mittavana. Yksityisen kulutuksen hyvä vire vaikuttaa lähitulevaisuudessa positiivisesti matkailu- ja ravintola-alaan sekä koko palveluun.

Alkoholijuomaveron kehityssuunnat ovat epäedulliset paitsi Suomen matkailu- ja ravintola-alalle myös koko kansan-

taloudelle. Viro alentaa alkoholiveroiaan neljänneksellä jo heinäkuun alusta alkaen, ja Latviakin on ilmoittanut alkoholiveron reippaasta alentamisesta. Vastaavasti Suomessa alkoholiveroa ollaan nostamassa 50 miljoonalla eurolla. Tuleva korotus on järjestyksessään jo kahdeksas vuodesta 2008 alkaen.

Veromuutokset Latviassa, Virossa ja Suomessa vauhdittavat alkoholin maahantuontia Baltian matkoilta, jolloin suomalaiset hotellit, kylpylät, ravintolat, huvipuistot ja hiihtokeskukset menettävät myyntiä ja valtion saamatta jäävät verotulot kasvavat entisestään. Valtio menettää verotuloja paitsi alkoholista, myös Baltian maissa käytetyistä palveluista ja ostetuista tavaroista.

Suomen talouden kasvunäkymiä heikentävät maailmantaloutta koettelevat

● **ANNISKELURAVINTOLAT:** Anniskelumyynti (100 % alkoholi litroina) oli tammi-huhtikuussa lähes ennallaan (+0,4 %). Alkoholin myynti Suomessa oli kokonaisuudessaan laskussa (-0,6 %). Kotimaan myyntiä verottaa alkoholiin maahantuontin kasvu.

● **PIKARUOKARAVINTOLAT:** Myynnin määrä kasvoi noin seitsemän prosenttia. Pikaruokasektorin kasvu oli edellisvuoden tavoin ravintolatoimialoista nopeinta.

● **HOTELLIT:** Huonemyynti kasvoi 1,5 prosenttia. Kasvua kertyi varsinkin kotimaisista, mutta hieman myös ulkomaisista matkailijoista. Kiinasta tulevien matkailijoiden hotelliyöpymisten kasvu jatkui edelleen reippaana. Ulkomaisten matkailijoiden huonemyyntiä verotti venäläisten yöpymisten määrän reipas väheneminen, sillä ruplan kurssi oli ensimmäisellä neljänneksellä 7 prosenttia heikompi kuin vuotta aiemmin. Valuuttakurssin heikkeneminen näkyi myös Ruotsista tulevien matkailijoiden määrän laskuna.

● **HENKILÖSTÖRAVINTOLAT:** Myynnin määrä on kasvussa. Viime vuoden alkuvuosi oli miinuksella, mutta kuluvan vuoden myyntiin kertyi 2,3 prosentin kasvu.

● **LIIKENNEASEMAT:** Liikenneasemien ravintolamyynti oli niukasti positiivinen (+0,1 %).

haasteet. Ongelmat Yhdysvaltojen ja Kiinan välisissä kauppasuhteissa yhdessä Brexit-ratkaisun pitkittymisen kanssa puhaltaavat epävarmuuden tuulia sekä Eurooppaan että Suomeen. Maailmankaupan hidastuva kasvu heikentää Suomen vientinäkymiä. Suomen talouden kasvuvauhti on hidastumassa arvioiden mukaan lähivuosina noin yhden prosentin vuosikasvuun.

Hyvä työllisyyskehitys ja ansiotason nousu pitävät yllä kotimaisen kysynnän kasvua kuluvana vuonna. Vuonna 2020 työllisten määrän kasvu hidastuu ja inflaation odotetaan hieman kiihtyvän, jolloin yksityisen kulutuksen kasvu on jonkin verran maltillisempaa. Väestön ikääntyminen ja syntyvyyden lasku heikentävät väestöllistä huoltosuhdetta yhä enemmän tulevina vuosina.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Kotimaan matkailu, henkilöautoliikenne ja ilmastomuutos

Kotimaassa matkustetaan pääasiassa omalla autolla, ulkomaan matkaan käytetään puolestaan lentokonetta tai matkustaja-alusta.

Hallitusohjelman mukaan Suomi vähintään puolittaa liikenteen päästöt vuoteen 2030 mennessä. Hallitus mahdollistaa myös tietullien käyttöönnoton. Suomi vaikuttaa lentoliikenteen ja merenkulun päästöjen vähentämiseen sinänsä kannatettavasti EU:n ja kansainvälisten järjestöjen kautta. Päätöksenteko kansainvälisellä tasolla kestää kuitenkin parhaimmillaankin useita vuosia. Autoliikenteen päästöjä koskevat päätökset voidaan tehdä kansallisella tasolla. Jollei lentoliikenteen ja laivaliikenteen päästöjen rajoittamisessa löydetä yhteisymmärrystä kansainvälisellä tasolla, jääkö päästötavoitteiden saavuttaminen kokonaan kotimaan autoliikenteen rasitteeksi?

Henkilöautoliikenteen veroja nostamalla ja tietullit käyttöön ottamalla matkustaminen kotimaassa kallistuu edelleen. Tämä lisää varmuudella ulkomaan matkailua lentokoneilla ja matkustaja-aluksilla. Matkailu viihderisteilijöillä Baltian maihin ja Ruotsiin kasvaa joka tapauksessa Suomen alkoholijuomaveron nousun sekä Latvian ja Viron alkoholijuomaveron alentamisen vuoksi. Tämä ei ole ilmastomuutoksen torjunnan kannalta tavoiteltava suunta.

Hallitusohjelmasta vauhtia luontomatkailuun

Hallitus lupaa ohjelmassaan parantaa luontomatkailun edellytyksiä. Konkreettisia toimia ovat Metsähallituksen luontokohteiden korjausvelan vähentäminen vaalikauden mittaisella rahoituksella ja luontopalvelujen perusrahoituksen korottaminen. Myös kansallispuistoverkostoa laajennetaan ja käynnistetään kansallinen ohjelma vaelluskalakan-tojen elvyttämiseksi.

Lisäksi kaivoslaki uudistetaan. Sen lähtökohtana on muun muassa ympäristönsuojelun tason parantaminen sekä paikallisen hyväksyttävyyden ja vaikuttamismahdollisuuksien parantaminen. Kunnille säädetään myös oikeus päättää kaavoituksella, onko kaivostoimintaa mahdollista harjoittaa kunnan alueella.

Nämä ovat tervetulleita uudistuksia luontomatkailun toimintaedellytysten parantamiseksi.

Alustatalous ja tasapuolinen kilpailu

Julkinen keskustelu välitysalustojen kuten Airbnb:n toiminnasta on lisääntynyt. Taustalla on taloyhtiöiden osakkaiden ja viranomaisten reagoiminen asuintaloissa harjoitettavaan majoitukseen. Erityisesti esillä on ollut Helsingissä ja Rovaniemellä asuintaloissa harjoitettava ammattimainen majoitustoiminta, jonka aiheuttamiin ongelmiin ei ole löydetty ratkaisua. Majoitustoiminnan ammattimaistumista osoittavat uudet palvelut, kuten siivous- ja avaintenluovutuspalvelut. On selvää, että tällaisella toiminnalla ei ole mitään tekemistä alkuperäisen jakamistalouden idean kanssa, jossa asukas laittaa asuntonsa tilapäisesti oman matkansa ajaksi majoituskäyttöön.

Työ- ja elinkeinoministeriön työryhmä kartoitti alustatalouden toimintaa ja sen aiheuttamia ongelmia. Työryhmä ei ottanut kantaa lainsäädännön kehittämiseen. MaRa kommentoi työryhmän raporttia ja vaati tasapuolisia kilpailuedellytyksiä kaikelle ammattimaiselle majoitustoiminnalle.

Myös hallitusohjelmassa todettiin, että jakamistaloutta kehitettäessä on otettava huomioon yritysten tasapuolinen kilpailu ja työntekijöiden oikeudet. Tasapuolisen kilpailun turvaaminen edellyttää majoitus- ja ravitsemistoimintaa koskevan lain tarkistamista.

Hallitusohjelmassa todetaan, että digitaalisten palveluiden oikeudenmukainen verotus edellyttää veropohjan laajentamista. Verottajalle on annettava keinot kerätä automaattisesti alustatalouden toimijoiden tiedot verotukseen.

Verohallinto on jo käynnistänyt verotusmenettelylain uudistuksen, jonka mukaan välitysalustat veloitetaan antamaan välittämänsä maksutiedot verottajan käytettäväksi. MaRa pitää hallitusohjelman kirjausta ja verotusmenettelyn muutosta hyvänä askeleena tasapuolisuuden edistämiseksi. Työ- ja elinkeinoministeriön on ryhdyttävä pikaisesti toimiin kilpailuneutraalisuuden saavuttamiseksi.

Reaaliaikatalous

Hallitusohjelmassa todetaan, että reaaliaikataloutta edistetään rakenteisten sähköisten laskujen ja kuittien laajalla käyttöönnotolla. MaRa tukee hallituksen tavoitetta taloushallinnon digitalisoimisesta. Hankkeelle on annettava seuraavassa lisätalousarviossa riittävä rahoitus.

E-kuitti luo verottajalle edellytykset reaaliaikaisen kassajärjestelmän luomiseen. Järjestelmässä verottaja saa verotuksessa tarvittavia tietoja suoraan kassajärjestelmästä ja välitysalustoilta. Tämä luo hyvät edellytykset harmaan talouden torjumiseen. MaRa kannattaa uutta järjestelmää edellyttäen, että hankkeen yhteydessä kevennetään myös yritysten ilmoitusvelvollisuutta verottajalle.